

تحلیلی بر کارکردهای بادگیر به عنوان نماد معماری در مناطق خشک

ایمان فاضلیان
مدرس مؤسسه آموزش عالی دانش پژوهان

Imanfazelian@ymail.com

فریبا ظفری
دانشجوی کارشناسی ارشد معماری
دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردستان

Fr.zafari@yahoo.com

مسعود نصری

استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردستان

Ps_sepahan@yahoo.com

چکیده

بادگیر از جمله عناصری است که پس از اضافه شدن به معماری خود به عنوان سمبل معماری کویری مطرح شد. این عنصر علاوه بر نقش عملکردی زبان معماری کویری را غنی تر کرده است، بادگیرها به عنوان سیستم تنفس ساختمانها محسوب می شدند که نوعاً از مصادیق بارز استفاده از انرژی های طبیعی به شمار می رود. بادگیرها سیستم تنفسی شهر محسوب می گردند و از مصادیق بارز استفاده از انرژی های پاک به حساب می آیند. بادگیر شرایطی را فراهم می آورد تا جریان هوا در داخل ساختمان برقرار گردد و در تماس با عناصر رطوبتزا همچون حوض، باغچه و درختان کمبود رطوبت زمین را جبران و محیطی مطبوع در ایام گرم و طاقت فرسای تابستان ایجاد می نمود. بادگیرها با اشکال مختلف در شهرهای مرکزی و جنوب ایران ساخته شده که هر کدام برحسب ارتفاع و جهت باد مطلوب طراحی و اجرا شده اند. تا قبل از اختراع کولر برقی و گسترش آن در شهرهای مختلف، از بادگیر در ابنیه مختلف مسکونی، مذهبی و خدماتی استفاده می شده است و هنوز هم می توان باقیمانده این بادگیرها را در اقلیم گرم و مرطوب جنوب در شهرهایی مانند بندرعباس، بندر لنگه، قشم، بوشهر و اقلیم گرم خشک نواحی مرکزی مانند کرمان، نایین، یزد، طبس، کاشان، سمنان، اصفهان و حتی نواحی جنوب شهر تهران مشاهده نمود. این مقاله با بررسی انواع بادگیرها، به تحلیلی بر کارکردهای آن به عنوان نماد معماری در مناطق خشک می پردازد، که در طراحی های معماری خصوصاً ضرورت توجه به عناصر اقلیمی و معماری سنتی و دانش فنی مربوط به آن می بایست مورد توجه طراحان قرار گیرد. به نظر می رسد ترکیب خلاقیت گذشته ایرانیان با تکنیک های مدرن روز جهان می بایست به نتیجه کامل تر و راحت تر بیانجامد که جای آن اکنون در معماری ایران خالی می باشد.

واژه های کلیدی: معماری پایدار، اقلیم، معماری کویر، بادگیر.